

פרוטוקול מס. 98 -

מישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט, שהתקיימה
ביום ג', י"ד בשבט תשל"א - 9.2.71,
בשעה 14.30.

נ כ ח ו - חברי הוועדה:

י.ש. בן-מאיר - היו"ר
א: אלקורי
ז: הרינג
א: עופר
ש. פרידמן

מוזמנים:

ד"ר ידין - משרד המשפטים
ד"ר רקובר - משרד המשפטים
מר ארן - משרד המשפטים
מר נגבי - משרד המשפטים
מר צוקרמן - סמנ"כל רשות השידור
מר נ. כהן - יועץ משפטי של רשות השידור
מר ריפתיץ - מנהל מחלקת הגביה, רשות השידור
מר אליהו חסין - משרד החינוך

מזכירת הוועדה:

גב' ר. מלחי

ר ש מ ה :

שולמית פרג

בסדר-היום: חוק רשות השידור (תיקון מס.3), תש"ל-1970;

חוק השכירות, תש"ל-1970.

(190271)

אני פותח את הישיבה.

היו"ר י. ש. בן-מאיר:

חוק רשות השידור (תיקון מס. 3), חס"ל-1970

סעיף 1 - (בחוברת הכחולה)

מר נגבי:
בסעיף 29 לחוק רשות השידור, תשכ"ה-1965 ניתנה סמכות לוועד המנהל לקבוע בתקנות להטיל אגרות בעד החזקת מקלטי רדיו וטלביזיה. כמו כן נקבע שם מועד תשלום האגרה; כל עוד לא הותקנו תקנות כאמור, יראו את האגרה שהוטלה מכוח פקודת הטלגרף האלחוטי כאילו הוטלה מכוח סעיף זה.

כמו כן נקבעו בתקנות קנסות במקרה של פגור בתשלום האגרה; במקרה שעברו שני חדשים מהתאריך לתשלום האגרה, ייוסף קנס של 20% משעור האגרה; במקרה שעברו חמשה חדשים מהתאריך האמור - 40% משעור האגרה; במקרה שעברו תשעה חדשים - 60% משעור האגרה.

כל זה כשהמדובר הוא על החזקת מקלטי רדיו וטלביזיה ע"י הצרכן בביתו שלו. לעומת זה, איך הוועד מוסמך להטיל אגרות בעד המסחר במקלטים. החוק המוצע בזה בא להסמיך את הוועד המנהל של רשות השידור להטיל אגרות על המסחר במקלטי רדיו וטלביזיה ולגבותן באותה דרך שהוא גובה אגרות בעד החזקת המקלטים.

בזמנו, האנשים האלה שעוסקים במסחר היו נזקקים לרשיונות לפי פקודת הטלגרף האלחוטי, ובהתאם לפקודה זו היו מטילים את האגרות. אולם, כיום הדואר אינו מטפל בזה יותר, אלא רק גובה אגרות משום שהוא סוכן של רשות השידור לענין זה. הוא עוסק במשדרים ולא במקלטים.

לפי סעיף 32א לחוק העיקרי, טעונה הסלת אגרות כאמור אישורה של ועדת הכספים של הכנסת.

מר נ. כהן:
ברצוני להשלים ולומר, כי יש להבדיל בין אגרה לרשיון ובין אגרה בעד החזקת מקלטי רדיו ומקלטי טלביזיה: הוועד המנהל מטיל אגרות להחזקת מקלטי רדיו וטלביזיה, ואילו שר הדואר היה זה שנתן עד כה את הרשיון לסחר במקלטים. למעשה, מחלקת הגביה שלנו לא גבתה את זה, אלא הדואר. לדעתנו, זוהי אנומליה, שכן אנחנו עושים את זה ואילו שר אחר מבצע. (א. אנקוריון: כמה עולה רשיון כזה?)

יש כאן שני סעיפים, שהסעיף הראשון חלוי בסעיף השני. בסעיף 2 כתוב: "לפי סעיף 3 לפקודת הטלגרף האלחוטי, החזקתו או התקנתו של כל מכשיר טלגרף אלחוטי טעונה היתר מאת שר הדואר; סעיף 5 לפקודה האמורה מטיל עונש על כל המחזיק מכשיר כזה ללא היתר כאמור. ההוראות חלות על כל מכשירי האלחוט, הן על משדרים והן על מקלטים. מאז חקיקת החוק העיקרי מוגבל הפיקוח המעשי של הדואר למשדרים ואין הוא מטפל יותר במקלטים. מאחר שהוראות הפקודה עדיין חלות, נמצא שהרישוי של מקלטים מוסדר מבחינה חוקית גם עתה על פי הפקודה, בעוד שהפיקוח מבוצע למעשה על פי החוק העיקרי.

מר נ. כהן:

מצב חוקי זה אינו רצוי.

מאחר שהחוק העיקרי אינו מתנה החזקת מקלטים בקבלת רשיון, ואילו רישוי המסחר במקלטים מספיק לשם פיקוח מעשי כאמור, מוצע להסדיר את רישוי המסחר במקלטים על פי החוק העיקרי. חנאי הרישוי וסדריו ייקבעו בתקנות על ידי השר הממונה על ביצוע החוק העיקרי.

למעשה, אנחנו מבקשים לא לשנות מצב עובדתי קיים. יש צורך חוקי לשלם אגרה, ואנחנו מבקשים להעביר את זה משר הדואר אלינו.

מר ריפתיין: יש אגרה של סוחרים רק במקלטי רדיו, שהיא 60 ל"י לשנה; ויש אגרה של סוחרים במקלטי

רדיו וטלביזיה, שהיא 75 ל"י לשנה.

א. אנקוריין:

האם מהכנונית היא להעביר את הסמכות? אם כן, אז צריך לבטל את הסמכות היא.

ד"ר ידין:

וצינז לבטל את הסעיף שבפקודת הטלגרף האלחוטי.

היו"ר י.ש. בן-מאיר:

למעשה, ותהיה לה רשות, אשר כל אחת מהן חתיה מוסמכת להטיל אגרה, ואכזר. אי אפשר להטיל פעמיים אגרה. אך אתם אומרים כי אין לכם בראותה פקודה.

מר נגבי:

בסעיף 1(ו) שבדברין מהסבר, כתוב: "מעגף 5 לפקודת הטלגרף האלחוטי לא יחול על..."

היו"ר י.ש. בן-מאיר:

כתוב בפירוש "החזקה" ולא "מסחר", והרי התיקון הוא לגבי מסחר. (מר נגבי: אנחנו נציע סעיף מתאים לענין זה). טוב, כשיהיה הסעיף אנחנו נדון בו, ולא נעשה עתה מחצית המלאכה.

א. עופר:

אני מתאר לעצמי כי יש אבחנה בין אגרה לאדם שמקבל את השירות, וזה

רשות השידור, ובין מסחר.

אני מבין שיש כמה מאות בתי מסחר שעוסקים בזה, וסכומי האגרה לרשיון אינם גדולים - 75 ל"י - אז מדוע לא לרכז את המיסוי במשרד המסחר והתעשייה?

היו"ר י.ש. בן-מאיר:

(קורא סעיף 2) (32ב. (א) ו-(ב))

אני שואל: מה השוני שיש בזה ממקרים, מפטיפונים ועוד? האם יש בזה דבר מיוחד שמחייב כשירות מיוחדת שאתם רוצים לתת בזה רשיון מיוחד? מה הם הדברים המיוחדים שיש בטלביזיה אשר מחייבים את זה? תסבירו לנו מהו המצב בענין זה. הנה, יש חנות שמוכרת מכונות כביסה ועוד דברים אחרים, והיא רוצה למכור גם מקלטי טלביזיה - האם לחנות כזו תוכלו לומר לה שהיא לא תוכל לעסוק בזה? (א. אנקוריון: למה לשלם פעמיים - גם אגרה וגם רשיון?) האם היה לכם נימוק בענין זה חוץ מהאגרה?

מר צוקרמן:

יש בעיה אחת שקשורה באגרת מקלטים. למעשה, אין לנו כל אפשרות לבדוק בידי מי יש מקלט, ואין לנו כל דרך שהיא לאסוף אינפורמציה כזו. אנחנו מעריכים שיש למיליון איש רדיו וטלביזיה. איננו יודעים אף פעם מי הם בעלי המקלטים.

מר נ. כהן:

זהו מקור האינפורמציה העקרי, ואין לנו שום מקור אינפורמציה אחר.

א. אנקוריון:

כל מה שנאמר פה על אגרות, יחול גם על מסחר במקלטים. האם זוהי המטרה שלכם? אתם אומרים שהאדם שסוחר במקלט טלביזיה יקבל רשיון מכם על מנת שיהיה לכם פיקוח על המקלט. אם כן, לדעתי, מספיק סעיף 32ב, שבו נאמר כי הוא מקבל רשיון מהמדינה.

היו"ר י.ש. בן-מאיר:

אני מניח שסעיף 32ב. מדבר על רשיון חד פעמי. האם זהו כך, או שזה רשיון שנתי? (מר צוקרמן: שנתי) לשם מה? מדוע שיהיה עליו לחדש את הרשיון כל שנה? (מר צוקרמן: יש תשלום אגרה) אני מבין את ענין האגרה. אבל זה מדבר על רשיון.

מר צוקרמן:

אין שום כיסוי בשום חוק אחר על סחר במקלטים של רדיו וטלביזיה.

מר נגבי:

חוק רישוי עסקים מכסה את זה.

מר צוקרמן:

אבל לגבי מקלטים זה לא מופיע בשום מקום. אם לא חתיה סמכות בידי אותה רשות שקובעת אגרות, אז לא נוכל להגיע לאלה.

היו"ר י.ש. בן-מאיר:

האם במצרכים אחרים צריך גם כן רשיון מיוחד, או ששם צריך לשלם אגרה שנתי?

ד"ר ידין: בחשמל זה קיים. אנשים שסוחרים בדברי חשמל צריכים לקבל רשיון גם לפי חוק רשות עסקים וגם בחשמל. הרשיון הוא חד פעמי.

היו"ר י.ש. בן-מאיר: האם אין שם רשיון שנתי? (מר נגבי: עד כמה שידוע לי, לא.)
יכול להיות שאם נאמר, כי אין אדם יכול למכור טלביזיות, אלא אם ימכור משהו טוב. אני מביין שבחשמל הרשיון הוא חד פעמי. אם כן, מדוע לא נעשה כאן אותו דבר?
אני גם מביין שבכדי להגן על הקהל אז לא כל אחד ימכור טלביזיה, אלא אם תהיה לו הבנה. כמה אנשים עוסקים במסחר בטלביזיות?

מר ריפתין: רשומים 1200 איש. אבל אנחנו יודעים שיש הרבה יותר, שכן כל סוכן או סוכן משנה עסק בזה. אכן מספרם של אנשים אלה ירד, אבל זה עדיין קיים.

היו"ר י.ש. בן-מאיר: ח"כ י. תמיר מציע להחזיר את החוק לממשלה, כיון שההוראות המקבילות להוראות אלה, הקיימות בחוק הישן - טרם בוטלו.
וח"כ ש. תמיר מעיר "לסעיף 2(ב) לא ברור מה פירוש "כשירות לסחור במקלטים". רצוי לחפש נסוח אחר."

ד"ר ידין: אמרנו כבר כי אנו נבטל את הישן.

מר נגבי: בסוף נאומו של השר אמר חבר הכנסת תמיר כי הוא לוקח הצעתו בחזרה, שכן מה שכתוב בחוק זה פיקצה. למעשה, שלטונות התקשורת אינם מטפלים בזה.

א. אנקוריון: קשה לי להאמין שמשלמים פעמיים, לכן אני מבקש שלישיבה הבאה יובא בפנינו חוק החשמל.

א. עופר: אני מביין שיש מצב קיים, שרשות השידור מקבלת הסמכה ממשרד התקשורת, וקיים מה שקיים. אבל מתעוררות בעיות. אני אומר, אם יש לאדם בית מסחר, והוא צריך רישוי לעסק שלו, אז יש בזה כמה רשויות שעוסקות בזה - עירייה, משרד המסחר והתעשייה ועוד ועוד; איש כזה יהיה חייב

להתרוצץ בין 100 רשויות כדי לשלם את האגרות, כאשר אדם כזה
אומר "שיבואו לגבות ממני", אז אנחנו מחפלאים.

מכל מקום, המצב הוא כזה שצריך

להסדירו בצורה חוקית.

היו"ר י.ש. בן-מאיר:
אני מציע כך - ואני מתחיל בסעיף השני
ולא בראשון: אני מציע לא לקבל את
הצעת ה"כ תמיר; ב) אני מציע שסעיף 2 יישאר כפי שהוא; ג) אני
מציע שיהיה ברור שאגרת הרשיון תהיה חד פעמית, מבלי שהיא תהיה נוגעת
לאגרה השנתית. כלומר, הרשיון הוא חד פעמי. (מר נגבי: אנחנו נביא
נוסח מתאים בעניין זה).

כמו כן אני מציע, שהתקנות האלה יהיו
באישור ועדת החוקה, חוק ומשפט, שכן אז נדע מה כתוב בתקנות.

אני מציע שתביאו לנו נוסח מתאים.
ברור הוא שכאן צריך להיות עוד סעיף - סעיף 3, אשר יבטל את הסמכות
שניחנה מכוח פקודת הטלגרף האלחוטי.

מר נגבי:
הסעיף לא יבטל, כי שם הדברים הם
משנת 1924. באותה פקודה, בסעיף 3
שלה, מדובר גם על מקלטים-משדרים וגם על ההחזקה, ועל הכל ביחד.
לכן אינני יכול למחוק את כל הסעיף, אלא אומר כי זה לא יחול על
אלה ואלה. (היו"ר י.ש. בן-מאיר: בסעיף ו' שבדברי ההסבר כתוב: "לא
יחול על החזקת מקלט שלגביה הוטל קנס פיגור".)

אנחנו נציע לכתוב סעיף 3, שהוא לא

יחול על הסחר במקלטי רדיו.

היו"ר י.ש. בן-מאיר:
אני מבקש ממכם לבדוק את סעיף 1
לגבי עניין האגרה. אם תעמדו על זה,
לא תהיה לנו ברירה אלא לאשרו.

ד"ר ידין:
ברצוני להודיע כאן, כי אנחנו נציע עוד
חוספת אחת על סנקציה למתן רשיונות.
והיא בערך כך: מי שסוחר בניגוד לתנאים, יוטל עליו עונש כזה וכזה.

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה להוסיף שהתקנות האלה יהיו
באישור ועדת החוקה, חוק ומשפט - רוב.

ההצעה להוסיף שהתקנות האלה יהיו באישור
ועדת החוקה, חוק ומשפט - נ ת ק ב ל ה

היו"ר י.ש. בן-מאיר:

תודה רבה.

אנו עוברים עתה לחוק השכירות, חש"ל-1970.

(נציגי רשות השידור עוזבים את הישיבה)

חוק השכירות, חש"ל-1970

סעיף 12 - (שבחברת הכחולה)

ד"ר ידין:

התוכן הכללי נשאר כפי שהוא.

במקום המלים "האמורים בסעיף 5", יכתב "כאמור בסעיף 5".

ה ו ח ל ט

סעיף 12 בחקון - "כאמור בסעיף 5"
במקום "האמורים בסעיף 5" - נתקבל

היו"ר י.ש. בן-מאיר:

סעיף 13 -

מי מחליט על "ראויים"?

ד"ר רקובר:

ביחס לסעיף 13(ב) - ההנחה היא שהולכים

אחרי שכר ראוי, אלא שלפעמים הדבר

איננו פשוט, ואז יתכן שהפתרון יתקבל מהוראות הסעיפים האחרים שבהצעת החוק. המדובר הוא במקרה בו הסכימו המשכיר והשוכר על השכרה למשך שנה אחת. אולם, לאחר שנה זו שתקו שני הצדדים, והמשיכו ללא תנאים נוספים את השכירות. אז מתעוררת השאלה, מה יהיו דמי השכירות אם נשתנו? מה יהיה אם דמי השכירות השתנו בינתיים בשוק?

דעתו של רב האי גאון היא, שישלמו

דמי שכירות הנמוכים יותר. כלומר, אם השכר בשוק ירד. מאידך, אם המחיר עלה בשוק - גם אז ישלם דמי שכירות נמוכים, כפי שהיה בתקופת השכירות הקודמת, משום שיג השוכר היא על העליונה, ואי אפשר להוציא ממנו דמי שכירות גבוהים יותר ממה ששילם קודם.

בשולחן ערוך משתמע, שכאשר השכירות

נתמסכה בשתיקה, אז השוכר ישלם את דמי השכירות כפי שהיו בתקופת השכירות המוסכמת, וללא התחשבות אם דמי השכירות התיקרו או הוזלו בינתיים.

היו"ר י.ש. בן-מאיר:

פרוש הדבר שיכולים ללכת לבית המשפט כדי לקבוע את "דמי השכירות הראויים".

אם נגמר הסכם, וממשיכים את השכירות,

אז הדבר הרגיל בשוק הוא לפי השיטה שבשולחן ערוך.

היו"ר י.ש. בן-מאיר:

אם אנחנו מכניסים כאן את "דמי השכירות הראויים" - הרי אני אומר למעשה כי אם אני ממשיך, אז צריך לעשות שערך למעלה או למטה.

אני יודע שבמכר יש דבר כזה, אבל

שם נעשה דבר זה באופן סופי.

יכול להיות מקרה שגובים שכירות, ולא גובים דמי שכירות. אני חושב שאז גם כן צריך ללכת לפי הסכם. לאמור, מה היתה כוונת ההסכם? אם ראוי, אז ייעשה לפי הראוי.

ד"ר ידין:

סעיף קטן (ב) חל רק אם "לא הוסכם על שערך דמי השכירות או על דרך קביעתם". כלומר, אם הצדדים הסכימו שדמי השכירות יהיו לפי הנוהג הקיים בשוק, אז הם הסכימו כך, ואז צריך ללכת לשוק ולראות, ואז כמובן שהסליפה של סעיף קטן (ב) לא חלה. למעשה, דלגו על כל בעיית דמי השכירות. כלומר, קודם כל, החוזה לא מתבטל למרות שלא קבעו שום דבר אחר. אולם אז בא החוק ואומר: אם החוזה הוא לפי סעיף 18(א), הרי שזה כבר אחרת; ואם החוזה נמשך, הרי שגם דמי השכירות נמשכים. על כל פנים, אין לי צורך להגיד שבהמשך התקופה לפי סעיף 18(א) - משלמים דמי שכירות לפי התקופה הראשונה.

היו"ר י.ש. בן-מאיר:

אילו לא היה סעיף 13(ב) זה, הייתי יכול לפרש שזה חל על סעיף 18.

אני מציע למחוק את סעיף 13(ב).

אני משכיר את הבית, האוטו, הטלביזיה, ואני עושה הסכם מבלי לומר לו כמה לשלם לי. אם כן, הרי שזה ייעשה לפי השוק, כמה שבשוק משלמים בשביל זה. ואם ילכו הצדדים לבית המשפט, גם אז ינהג בית המשפט לפי השוק.

אם אין הסכם או אין חוזה, שיעשו

חוזה חדש.

מר ארן:

כדי להפיג חששכם, הריני מפנה אתכם לכתוב בסעיף 3, האומר: "פרטים של חוזה שכירות שלא נקבעו בהסכם בין הצדדים יהיו לפי הנוהג שהצדדים להסכם ראו אותו כמקובל עליהם בעסקאות קודמות שביניהם, ובאין נוהג כזה - לפי הנוהג שצדדים סבירים רואים אותו כחל בעסקאות מאותו סוג." לדעתי, אין צורך לדון בפרשה הזו של המשך השכירות, שכן היא מכוסה בחוק. אבל כאשר הצדדים אינם מדברים על שכירות, אז סעיף 3 אומר כי כאשר יש הסכם, וחסר פרט בהסכם, אז כל ההסכם יכול לחול.

א. אנקוריון:

אני חושב כי הסעיף הזה מתכוון לטובה. אין להשכיר לאלמוני את הדירה מבלי

לקבוע ביניהם את גובה השכירות.

השכירות היא שכירות. אם כן, נניח שבאותו מעמד הצדדים לא הסכימו, אבל הם יכולים להסכים בעוד חודש, על כן בא הדבר הזה. מכל מקום, הסעיף הזה נראה בעיני. אבל הביטוי "דמי השכירות הראויים" מפריע לי, כי אני חושב על מה שכתוב במג'לה, וכך מה שכתוב בעיסקת מכר.

א. אנקוריון:

האם הכוונה של "ראויים" היא למחיר שבשוק? אם כן, צריך לומר זאת. ברור הוא שאיננו חולקים על מקרה שהצדדים מסכימים ביניהם, אלא על מקרה שלא הסכימו ביניהם ושביח המשפט יחליט על כך.

היו"ר י.ש. בן-מאיר:

אם הוא משתמש במושג, אז זה חל על העבר, ולא על העתיד.

ש. פרדמן:

נדמה לי כי חסר בסעיף הזה משהו שהוא העיקר: הסעיף רוצה לומר שני דברים - שהסכם קיים, וזה חסר - - - (א. אנקוריון: זה נאמר בסעיף 3) מכאן אפשר לומר כי דמי השכירות ייקבעו בהתאם למחיר שהיה בשוק בעת חתימת ההסכם; או, אפשר לומר שאם לא הוסכם, אז הוא ייקבע בהתאם למחיר הקיים עכשיו.

לדעתי, כל הדבר הזה איננו ברור, והייתי מעוניין שזה יובא לידי ביטוי. המלה "ראויים" עדיין לא עונה על השאלה הזו.

מר ארן:

אילו היה שוק לדירות לכל הסוגים - לשני חדרים, לשלושה חדרים ועוד - היה טוב. כאשר אנחנו משתמשים בביטוי "ראויים" - זה היינו הר, שכן "ראויים" בא במקום שוק. הכוונה היא לשוק. כותבים "דמי שכירות ראויים בנסיבות העניין" - אבל אנחנו הפסקנו לכתוב כך.

ד"ר ידין:

בחוק המכר עשינו אותו דבר. גם שם יש סעיף מקביל "לפי גוהג קודם", ושל אנשים סבירים"; אחר כך יש לנו את הסעיפים 19 ו-20 של חוק המכר ששם כתוב גם כן "לפי הנוהג הראוי".

היינו תמיד רגילים לתרגם ל"ראויים", כדי לתת את הביטוי הלטיני "*Quantum meruit*". למעשה, אני לא הייתי חושש מהמלה "ראויים", שזה הנו התרגום האקורבלני של המושג בחוק הרומאי.

פה אין תשובה על השאלה "ראויים" - מתי? בחוק המכר כתוב "ישולם המחיר הראוי". אבל לגבי השכירות, אם כעבור שנה נכנס דייר - ופה שמענו שאלות, כגון: האם השכירות הראויה זה שכירות שמדי חודש, או מדי תקופה? בחצי השנה הראשונה משלם לי הדייר 30 ל"י, או 35 ל"י, ואחר כך נלך לפי שכירות ראויה?

סעיף 13(ב) בא להשלים את החוזה. אילו היה כתוב שהוסכם בין הצדדים שהשכר של 30 ל"י יהיה לכל תקופת החוזה, אז זה ברור; יתכן שכדאי היה להביע כאן שאנחנו מתכוונים לכל תקופת החוזה לשלם אותו דמי שכירות. אילו היו קובעים סכום, גם אז היה יוצא שהוא משלם לכל התקופה, ולא עם עליות וירידות.

בסיכום הייתי אומר, שכדאי ורצוי להשאיר את הסעיף כמו שהוא. אנו עוד נגיע לסעיף 18, ושם אהיה מוכן לשקול שדמי השכירות יקבעו לכל התקופה מה שהיה ראוי בתחילתו. "ראוי" - הכוונה היא בזמן כריתת החוזה.

היו"ר י.ש. בן-מאיר:
יש הצעה לכתוב "בזמן כריתת החוזה";
(ב) יש הצעה של חבר הוועדה אנקוריון
אשר גם ח"כ הרינג רצה להציעה, ושגם אני חשבתי עליה - לקשור את
סעיף 13(ב) עם סעיף 3; או שנכתוב בסעיף 3 "לרבות דמי השכירות",
או שנכתוב את זה כאן בסעיף 13(ב).

ההבדל שיש בין שתי ההצעות הוא,
הפלוס שיש בסעיף 3 - שהוא לוקח את דמי השכירות הראוי, ושם עוד
כתוב מה הוא - "לפי הנוהג שהצדדים להסכם ראו אותו כמקובל עליהם",
וכן "לפי הנוהג שצדדים סבירים רואים אותו".

"צדדים סבירים" - לפי ד"ר ידין, זה
היה בא על פתרונו. אולם, מה שמדאיגני זה הריישה. יתכן שיש
מקרה - ודאי יהיו מקרים כאלה - שמשכיר ושוכר שיש ביניהם עסקאות,
ושבהן נקבעו מחירים שהם פחות מ"ראויים". למשל, יש לי הסכם עם חברת
תיירות, ואני שוכר אוטובוס לתיירים. בפעם הראשונה עשיתי הסכם
לתקופה של שנה - כי זה מה שאני צריך - ואז אצטרך לשלם לפי ההסכם;
שנה אחרי זה אני לא עושה חוזה, משום שהיחסים בינינו נעשו הדוקים
יותר, ואני משלם כפי שאני משלם. פתאום אני מרגיש שיש לחץ, בבת
אחת הגיעו המון תיירים, ואז אני פונה אל המשכיר ואומר לו שאני
זקוק לעשרה אוטובוסים משום שבאה אלי קבוצה גדולה של תיירים. המשכיר
אומר לי: בסדר, אתן לך. כל זה מבלי לקבוע ולא כלום בינינו.
מאוחר יותר בא אלי המשכיר ואומר לי כי התשלום ייעשה לפי "ראויים".

אם כן, מה זה "ראויים"? כפי שאמרתי,
הריישה של סעיף 3 מדאיגה אותי. כתובים שני דברים: "פרטים של
חוזה שכירות שלא נקבעו בהסכם בין הצדדים יהיו לפי הנוהג שהצדדים
להסכם ראו אותו כמקובל עליהם בעסקאות קודמות שביניהם, ובאין נוהג
כזה - לפי הנוהג שצדדים סבירים רואים אותו כחל בעסקאות מאותו סוג".
אני רואה שהסייפה תבוא על פתרונה, אבל לא הריישה של הסעיף.

מר ארן:
יש בזה משהו שסותר את החוק. קודם כל,
אנחנו מסתכלים על ההסכם; אחר כך
אנחנו מסתכלים על הנוהג; אם אנחנו רואים שאין הסכם ואין נוהג - - -

היו"ר י.ש. בן-מאיר:
אין פה נוהג. בסעיף 12(ב) אתה אומר
או הסכם או ראוי.

ש. פרידמן:
בסעיף 20(א) של חוק המכר כתוב: "לא
הוסכם על המחיר או על דרך קביעתו,
ישולם המחיר הראוי".

מר ארן:
כל סעיף הוא בהתאם לאמור בסעיף 3.
המלים "לא הוסכם" כוללות גם נוהל.

ד"ר ידין:
אנו ננסח את זה, ונקשור את הדברים
עם סעיף 3.

להשאיר את סעיף 13 פתוח. ה ו ח ל ט

היו"ר י.ש. בן-מאיר:

סעיף 14 -

ד"ר רקובר:

לפי ההלכה העברית ישנו כלל שאומר,
כי שכירות אינה משתלמת אלא לבסוף.
כלומר, שהכלל הוא שדמי השכירות משתלמים בסופה של תקופת השכירות.
אמנם התקופה היא לפי שהוצעה בהצעת החוק, ואין הכוונה לתקופת
השכירות בכללותה, אלא בהתאם לחישוב דמי השכירות.
מועד התשלום יהיה בסוף החודש.
בסוף השנה וכו'.

למעשה, הצעת החוק קבלה את
המשפט העברי בזה שקובעת גם בהוראה הכללית שדמי השכירות ישתלמו
בסוף תקופת השכירות, וגם במובן שתקופת השכירות נמדדת לפי חישוב
דמי שכירות בתור יחידה.

אחר כך יש סייג, והוא לגבי

מקרקעין.

היו"ר י.ש. בן-מאיר:

כל זה נאמר כשאינן הסכס.
אם שיניתי מקום מגורי - היכן

ישולמו דמי השכירות?

ש. פרידמן:

אם הוסכם היכן לשלם, אז אין בעיה.
אבל השאלה היא, כאשר לא הוסכם.

מר ארן:

ככתובת הרשומה, היא הכתובת.

היו"ר י.ש. בן-מאיר:

אולי נכתוב "מקום מגוריו של המשכיר?"

אבל אני אומר כי לא יתכן לקבוע
כזה חייב השוכר ללכת למירשם
בהסכם היכן לשלם. אם לא, במקרה כזה חייב השוכר ללכת למירשם
התושבים ולתפש היכן המשכיר.

אני מציע לכתוב "השוכר".

ד"ר ידין:

אבל זה בחלק האלטרנטיבי.
אדם שכר אצל חברה, או אצל אדם,
וזה עסקו, אז הוא יודע היכן מקום העסק.

א. עופר:

שיכתב "עסק קבוע", כי עסקים ישנם
לרוב.

היו"ר י.ש. בן-מאיר:

נכון. אם כן, צריך לכתוב את זה
גם בריישה. (ד"ר רקובר: מקום עסק,
זה מקום קבוע). אם אתה כותב "מקום עסקו", אז הברירה היא של השוכר.
וזה לטובת המשכיר.

אולי נכתוב בסעיף כך: "אם אין לו
מקום עסק, אז מקום מגוריו של השוכר".

תודה רבה. אני נועל את הישיבה.

הישיבה ננעלה בשעה 16.15.